

Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravljalni prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$6.00 Entered as second-class matter January 16, 1933, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., TOREK, 30. JANUARJA (JANUARY 30), 1945 Subscription \$6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 21 Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 4, 1918.

Kolone maršala Žukova prodirajo v Nemčijo na 100 milj dolgi fronti

Rusi zasedli čez 500 naselbin ob črti, ki vodi v Berlin. Sovjetske čete se vane proti Gdansk, pristaniščnemu mestu ob Baltiškem morju. Berlin naznanil ruske naskoke na Koenigsberg, glavno mesto Vzhodne Prusije.—Prva ameriška armada v ofenzivi na ozemlju v bližini Siegfriedove trdnjavske linije. Novi bombni napadi na nemška industrijska središča.—Ameriške čete prodirajo proti Manili

LONDON, 29. jan.—Armada maršala Žukova je prodira globoko v nemško provinco Brandenburg na 100 milj dolgi fronti. Nacistične oborožene sile ne kažejo nobenega znaka, da bi bile v stanu ustaviti rusko prodiranje; to se jim bo morda posrečilo šele ob reki Oder, 40 milj vzhodno od Berlina.

Ruske kolone so napravile štiri globoke zareze v Nemčijo. Druge ruske armade prišle kajo na Breslavo in Gdansk. Berlin naznanilo naskoke, da bodo nemške sile ustavile rusko prodiranje ob Oder. To tudi poroča, da so nacistične sile ustavile ruske oklopne kolone v smeri Frankfurtu.

London, 29. jan.—Kolone armade maršala Gregorija Žukova so zasedle nadaljnjih 500 naselbin na zapadni strani Poznana, poljskega mesta, in formirale obok okrog črte, ki vodi direktno v Berlin. Nekatere kolone so udrele v provinco Brandenburg po okupaciji Pniewja, ki leži 109 milj vzhodno od glavnega nemškega mesta.

Na severozapadni strani so prodirle do meje rajha po okupaciji Czernkova, 128 milj severovzhodno od Berlina in 90 milj južnovzhodno od Stettina, nemškega pristaniščnega mesta ob Baltiškem morju. Druge sovjetske sile so prodirle do reke Obre v kraju, ki je oddaljen 95 milj od Berlina.

Dočim so čete Žukove armade na direktni liniji v smeri Berlina, so druge v akciji na severu in jugu. One na severu so prodirle 29 milj daleč po poljskem koridorju v smeri Gdanska in zavzele Sopolno, šest milj od meje nemške Pomeranije in deset milj od železnice, ki vodi iz Berlina v Gdansk. Približale so se Schneidemuehelu, železniškemu križišču, 20 milj od Bydgosza (Bombergu). Berlin poroča, da ruske kolone naskakujejo Schneidemuehel.

Druge ruske armade, katere poveljnik je maršal Rokossovski, je zasedla ozemlje ob reki Visli med Chelmnom in Grudziadzom.

Radio Berlin poroča, da so Rusi udri v predmestja Koenigsberga, glavnega mesta Vzhodne Prusije. Vesti iz drugih virov pravijo, da ruski topovi bruhajo izstrelke na Koenigsberg in da Nemci uničujejo mostove, poslopja in druge naprave.

Okupacija Memela, pristaniščnega mesta ob Baltiškem morju, je velika ruska zmaga. Litva je morala pod pritiskom odstopiti Memel Nemčiji v marcu l. 1939. To pristanišče mesto je zasedla armada generala Bagramijana. Kraje okrog tega mesta so Rusi okupirali v oktobru preteklega leta.

Na fronti ob reki Oder so Rusi obkrožili Breslavo, glavno mesto Spodnje Šlezije. To reko so sovjetske čete prekoračile v več krajih med Glogaujem in Coselom. Armada maršala Ivana Koneva je okupirala Beuthen, središče orožne industrije v Šleziji. To mesto ima čez 100.000 prebivalcev.

Maršal Stalin je v povelju dneva naznanil okupacijo Poprada, češkoslovaškega mesta na južni strani Tatravskega gorovja. Poprad leži 36 milj severozapadno od Košic. Ruske čete so okupirale nadaljnjih dvanaest

Krvavi izgredi v Berlinu

Cez sto ubitih in ranjenih

London, 29. jan.—Pariška radiopostaja poroča na podlagi vesti iz zanesljivih virov o krvavih izgredih v Berlinu. Čez sto ljudi je bilo ubitih in ranjenih v spopadu med civilisti in elitnimi stražami pri železniški postaji na vzhodni strani mesta. Poročilo ne omenja drugih detajlov.

Nacistična vlada je baje odredila evakuacijo Berlina. Radijski komentatorji priznavajo kritično situacijo nemških sil na vzhodni fronti. Moški, uposleni v tovarnah, trgovinah in uradih, so bili mobilizirani in mnogi že poslani na fronte v obupnem poskusu, da ustavijo prodiranje ruskih čet proti Berlinu.

Radio Berlin je razglasil novo geslo. To je "Borba ali smrt". Člani poslaniških zborov nevarnih držav v Berlinu so dobili navodila, naj bodo pripravljeni na odhod.

Poročilo iz Stockholma, Švedska, pravi, da so nacistične avtoritete poslane dokumente in papirje štirih ministrstev v Traunau, Reichenhall in Rosenheim, kraje v bližini Berchtesgadena, Hitlerjevega skrišališča v bavarskih Alpah. Heinrich Himmler, načelnik Gestapa, nacistične tajne policije, ki je tudi vrhovni poveljnik nemške notranje sile, je odprl nov glavni stan v bližini Hitlerjevega skrišališča.

Druge vesti omenjajo beg Nemcev iz krajev, proti katerim se valje ruske armade. Vse ceste v zapadni smeri so natrpane z begunci.

Harry Hopkins dospel v Pariz

Pariz, 29. jan.—Harry Hopkins, Rooseveltov svetovalec in zaupnik, je dospel sem iz Londona, kjer je imel važne razgovore z angleškimi voditelji. Ti so se nanašali na priprave za konferenco "velike trojice."

PRIZIV PROTI ODLUKU FEDERALNEGA SODIŠČA

Vojaške čete se drže lastnino Montgomery Ward & Co.

UDAREC VLADNE MU ODBORU

Chicago, 29. jan.—J. Albert Woll, federalni distriktni pravdnik, je naznanil, da bo vložil priziv proti odloku federalnega distriktnega sodnika Philipa L. Sullivana, da predsednik Roosevelt ni imel oblasti zasega lastnine Montgomery Ward & Co. v Chicagu in šestih drugih mestih. Zasega je bila odredjena, ko se je kompanija uprla odloku vojnega delavskega odbora, da mora podpisati pogodbo z unijo United Retail, Wholesale & Department Store Employees, včlanjeno v Kongresu industrijskih organizacij, s provizijo o unijski delavnici.

Dasi je Sullivan izrazil mnenje, da je zakon glede mirne izravnave sporov med delavci in delodajalci, na čigar podlagi je Roosevelt odredil zaseg lastnine kompanije po vojaških četah, ustaven, je tudi naglasil, da kompanija ni udeležena v produkciji vojnega materiala in vsled tega ne spada v okvir tega zakona.

Sewell La Avery, načelnik odbora direktorjev Montgomery Ward & Co., ki se je uprl Rooseveltu in vojnemu delavskemu odboru, je dejal, da je Sullivan s svojim odlokom v prilog kompaniji podprl ameriško ustavo. On je zanikal trditve, da je proti unijam.

Averyju je odgovoril Samuel A. Wolchok, predsednik unije. "Gorje unijam, če bo Avery, ki je znan kot zagrozen sovražnik organiziranih delavcev, govoril kot njih besednik," je dejal.

Washington, D. C., 29. jan.—Vladne avtoritete so izjavile, da bo oblast vojnega delavskega odbora pri izravnavih sporov med delavci in delodajalci pokopana, če ne bodo višja federalna sodišča razveljavila odloka sodnika Sullivana. Temu bo sledil polom vojne strukture med in ekonomske stabilnosti. Unije bodo preklicale zagotovilo, dano

Debata o načrtu obveznega dela

Velika konfuzija med kongresniki

Washington, D. C., 29. jan.—Ostra debata o načrtu obveznega dela se pričakuje v nižji kongresni zbornici. Črte so že potegnjene, dasi še ni gotovo, ali bo načrt sprejet ali ne. Gotovo je, da ne bo sprejet v sedanjih oblikah zaradi opozicije s strani unij Kongresa industrijskih organizacij in Ameriške delavske federacije.

Avtor načrta je kongresnik May, demokrat iz Kentuckija in načelnik oddelka za vojaške zadeve. Načrt podpirajo predsednik Roosevelt, vojni in mornarični departament in druge grupe administracije. Ta določa med drugim, da vsi moški v starosti 18 do 45 let morajo dobiti dela v vojni industriji ali pa bodo poklicani v armado. Oni, ki se upirajo, so podvrženi zaporni in denarni kazni.

V kakšni obliki bo načrt končno sprejet, še ni jasno. Med kongresniki je nastala konfuzija. Oni kongresniki, ki so bili izvoljeni pri novembrskih volitvah s podporo odbora za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij, se bodo morali odločiti za ali proti načrtu.

Kongresniki, ki reprezentirajo podeželske distrikte, so za zaščito interesov kmetov in zahtevajo uklujeitev zadevne klavzule v načrt.

Ameriške podmornice potopile 21 japonskih parnikov

Washington, D. C., 29. jan.—Mornarični departament poroča, da so ameriške podmornice potopile nadaljnjih 21 japonskih parnikov in ladij na Pacifiku v zadnjih treh tednih. Od začetka vojne so podmornice potopile 979 parnikov in ladij, katerih tožnja je znašala čez pet milijonov ton.

predsedniku Rooseveltu, da ne bodo vodile stavk, dokler traja vojna.

William H. Davis, načelnik odbora, je priznal, da je odlok težak udarec. "Vojaške čete bodo držale lastnino kompanije, dokler višje federalno sodišče ne izreče svoje razsodbe."

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Glavni urad SN-PJ so v soboto obiskali Matt Vidmar, Mary Dolinar in Mary Ahlborn iz Cliff Mine, Pa., ki so prišli na pogreb Ane Vidmar.

Ranjen na bojišču
Export, Pa. — Yelanda Supancic je prejela vest od vojnega departamenta, da je bil 18. dec. na zapadni fronti lahkotno ranjen njen mož Lt. R. A. Supancic, ki se zdravi v bolnišnici v Parizu. K vojakom je bil poklican septembra 1942 in lani meseca junija se je udeležil invazije Francije. V bitki pri St. Loju se je njegova divizija posebno odlikovala, za kar je dobila priznanje od predsednika Roosevelta.

Poškodovana v rovu
Moon Run, Pa. — Pri delu v premogorju se je poškodoval Blaž Arah. Utrgala se je plast kamenja in mu zlomila nogo pod kolenom. Zdravi se v bolnišnici. V istem rovu se je poškodoval tudi Jernej Korez, član SNPJ, ki se zdravi doma.

Is Clevelanda
Cleveland. — V bolnišnici je umrl John Fortuna, star 61 let, doma iz vasi Karenika, fara St. Lovrenc, odkoder je prišel v Cleveland pred 42 leti. Vzrok smrti so bile poškodbe, ki jih je dobil pri delu v tovarni. Bil je član KSKJ, SDZ in SMZ. Zalušča žena, dva sinova (enega v armadi), pet hčera, šest vnukov, brata, sestro in več drugih sorodnikov, v starem kraju pa dva brata in sestro. — Petindvajsetletni zakonika življenja sta praznovala Joseph Rezek in žena. — Pri družini Pvt. Harry Božička so se oglasile rojenice in pustile prvorjenko.

— Družina Anton Božeglav iz Willoughbyja je bila obveščena, da je bil v Belgiji ranjen 21. dec. njen sin Sgt. Anton Božeglav. Zdravi se v Angliji. Pri vojaki je od januarja 1942 in preko morja od julija 1943. — Družina Frank Miklich je prejela poročilo, da je bil 20. nov. ranjen na zapadni fronti njen sin Cpl. Louis Miklich, star 31 let. Zdravi se v bolnišnici. Pri vojaki je dve leti in preko morja od lanskega avgusta. — Družina John Kerch je bila obveščena, da je od 28. dec. pogrešan na zapadnem bojišču njen sin Pvt. Michael Dime, star 32 let. Tukaj živi tudi njegova žena in dve leti stara hčerka. Pri vojaki je od novembra 1942 in preko morja od lanskega novembra. — Družina Anton Prime je prejela vest, da je od 3. jan. v Franciji pogrešan njen sin Pfc. Anthony Prime, star 22 let, pri vojaki od maja 1944 in preko morja od lanskega novembra. — V Belgiji je od 25. dec. pogrešan Cpl. John R. Skully, sin družine John Skully, ki je služil pri sanitetcih. Je oženjen in ima 10 mesecev staro hčerko. K vojakom je šel februarja 1942 in preko morja v septembru 1943. — Poročila sta se Frank A. Levar in Frieda Skrajanc. — Srebrno poroko sta obhajala Frank Gliba in žena.

Nov grob v W. Va.
Thomas, W. Va. — Dne 25. jan. je tukaj umrl John Lachner, ki zapuša ženo in šest otrok.

Nemški mornarični častnik ujet
Phoenix, Ariz., 29. jan. — Jürgen Wattenberg, bivši častnik na bojni ladij Graf Spee, katero so Nemci sami potopili, je bil ujet. On in 24 drugih nemških vojni ujetnikov je pobegnilo iz ujetniškega taborišča pri Papago Parku. Wattenberga so ujeli detektivi.

Francoski rojalist obsojen u zapor

Pariz, 29. jan. — Charles Maurass, vodja francoskih rojalistov in direktor organizacije Action Francaise, je bil obsojen v do smrti ječo. Obsodbo je izreklo

DEMONSTRACIJE PROTI KRALJU V JUGOSLAVIJI

Tito obdolžil Petra podžigjanja civilne vojne

PRAVDA NAGLASILA ENOTNOST

London, 29. jan. — Radiopostaja Svobodna Jugoslavija poroča, da je maršal Tito, poveljnik osvobodilne armade in načelnik odbora za narodno osvoboditev, izjavil na masnem shodu srbskih žensk, da so demonstracije in protesti proti kralju Petru v bistvu plebiscit. Demonstracije so nastale; ker se je Peter uprl odobravit dogovora, sklenjenega med Titom in dr. Ivanom Subašićem, predsednikom jugoslovanske ubežne vlade v Londonu, glede ustanovitve regentstva v Jugoslaviji.

Peter je dejal, da ne more odobriti dogovora, zaeno pa je pozval Subašića in člane vlade, naj resignirajo. Ti so poziv ignorirali. Pozneje, ko je videl, da se mu poteza ni posrečila, se je kralj premislil. Razgovori med njim in Subašićem se nadaljujejo v Londonu.

Tito je v svojem govoru obdolžil Petra nepoštenosti in mahinacij, katerih cilj je ustvaritev konfuzije in zanetitev civilne vojne v Jugoslaviji. "Imeli bomo vlado v Jugoslaviji, kjer se vrši borba na življenje in smrt," je dejal. "V tej ne bo prostora za elemente, ki se pripravljajo, podajajo resignacije in povzročajo krizo."

Moskva, 29. jan. — "Jugoslovanske vladne krize ne bo, dokler obstoja sporazum med premierjem Subašićem in maršalom Titom o fundamentalnih notranjih problemih," pravi Pravda, glasilo ruske komunistične stranke. "Sedanje nepravilne osebnostne krize kralja Petra, ne pa jugoslovanskega ljudstva, ki je enotno."

Pravda dalje pravi, "da Subašić-Titov dogovor odobravajo jugoslovanski demokratični elementi in zavezniki vlade. Peter sploh ne ve, kaj se godi v Jugoslaviji. On je proti ustanovitvi demokratične Jugoslavije in na njegovi strani je reakcija."

Britski tisk kritizira Churchilla

Ignoriral je svarilo zagovornikov

London, 29. jan. — Vodilni listi so ponovno demonstirali, da bodo branili svojo pravico kritiziranja politike premierja Churchilla v Grčiji. Premier je v svojem govoru v parlamentu zadnji teden, ko se je vršila debata o tej politiki, napadel kritike.

"Ne smemo se čuditi sovražnemu stališču nekaterih ameriških listov napram britski vladi, ko pa odgovorni angleški listi napadajo politiko vlade," je rekel Churchill.

Najostrejšo obsodbo Churchillove politike v Grčiji sta izrekli Times in Manchester Guardian, vodilna lista. Oba sta ožigosala britsko vojaško intervencijo v Grčiji v prilog vladni premierja Plastirasa.

John McEwen, vodja parlamentarne grupe konservativne stranke, se je pritožil, ker so listi ignorirali svarila zagovornikov Churchillove politike v Grčiji. Times je po svarilu objavil uvodnik, v katerem je ponovno udaril po Churchillu in zagovornikih njegove politike.

sodišče v Lyonsu. Maurass je bil obtožen sodelovanja z nemškimi vojaškimi avtoritetami v času okupacije.



Herr dr. Goebbels: "Gospodarski položaj tretjega rajha in naših zaveznikov je zadovoljiv."

Domača fronta

hvalil naših 5.578 War Price and Rationing Boardov, ki so zadnje dni praznovali svojo tretjo obletnico. Chester Bowles jih je pohvalil radi njih velikega doprinosu k vojnemu naporu in je pozval vse prostovoljce, naj ostanejo na svojem poslu, dokler ne bo zmaga nad Nemčijo in Japonsko popolnoma dobljena. "Vi, ki ste prostovoljci boardov," je dejal, "ste si zaslužili globoko hvalo vseh Amerikancev, posebno pa onih vaše lastne občine. Često ste dajali z velikim požrtvovanjem svoj čas in svoje sile, posvetili svoje misli in svojo veliko energijo velikanski nalogi, da omogočite poslovanje kontrole racioniranja. Bill ste na straži proti inflacijski druginji v vojnem času."

Apel na vse južne

Slovane

V sredo dne 7. februarja se bo vršil v hotelu Biltmore v New Yorku velik banket—**Tribute to Yugoslavia**. To bo prvi formalni ameriški pozdrav našim junakiškim bratom in sestram v Jugoslaviji, ki se že štiri leta bore neprestano proti krutim vpadnikom.

Ker bodo pri tem banketu sodelovali nekateri najuglednejši predstavniki ameriškega javnega življenja, nam je prav pomembno do tega, da postane ta svečani dogodek impresiven izraz ameriške darežljivosti in naklo-

Zlasti je potrebno, da pri tej priliki tudi mi ameriški Jugo-

slovan! dokazemo, kako cenimo brezprimerne žrtve naših narodov v Jugoslaviji. To pa more-

mo najbolj izrazito dokazati, ako se tako poedinci kakor organizirane skupine in odbori zaveže-

mo, da hočemo v bodočih mesecih zbrati dostojno vsoto za naš War Relif Fund.

vse dosedanje darove — s tem
apeliramo na vse posameznike,
društva, organizacije in religio-
ne odbore po vseh Ameriki, da ta

ko) skličejo seje, na katerih naj postavijo kvoto, koliko so pri volji nabrati v gotovih bodočih mesecih, ter da to kvoto mesec

Lexington Avenue, New York
17, New York, da se to poleg

drugega naznani na banketu. Če morete neka poslati na račun te kvote, kar ste še do zdaj nabrali, je seveda toliko boljše.

Vsi, ki bodo nekaj darovali ali se obvezali prispevati v pomoč narodom v Jugoslaviji, bodo pri tej priliki - zapisani v svečani

Prosimo vas, bratje, da se temu klicu takoj odzovete in da

Zlatko Baloković, predsednik

Rev. Strahinja Maletich, tajnik,
Mirko Kuhel, blagajnik.

Kosanovic poslanik u Americi?

Širila vest, da bo Sava Kosanović imenovan za jugoslovanskega poslanika v Združenih državah čim bo ustanovljena vlada.

narodnega edinstva v Belgradu. Sava Kosanović je vstopil v vladu dr. Šubišića lani meseca julija kot minister za notranje zadeve.

deve. Živel je preko tri leta v Združenih državah in je neodvisen srbski demokrat,

Dobite

***** EKSTRA *****

Red Points

ZA EN

EKSTRA CHOP!

Ekstra točke morejo mnogo pomagati. Dobite dve rdeči točki za vsak funt porabljene masti, ki jo izročite. Še dalje hranite

* perabijene malčobe za Bojno *
* Frontol *
